

فره و سازماندهی بصری

دکتر بینام جلالی جعفری

وحدث در این جا به معنی یکانگی است، سازمانی از اجزاء، که در نظم کلی قرار بگیرند و در این نظم و یکانگی فرم عنصر اساسی سازماندهی محسوب می‌شود. فرم با اصول هماهنگ کننده پیونددارد. فرم وضعیت کامل و کلی اثر هنری محسوب می‌شود. هنرمند این وضعیت همه جانبه را که سطح کلی اثر را پوشانیده است به وسیله استفاده از عناصر ساختاری هنر ایجاد و هم سوی کند و به سوی اصول عده و اساسی ساماندهی و نظم بخشی پیش می‌رود. طرح هنرمند معمولاً ترکیبی است از تفکر والهام. در بهترین حالت طرح به گونه‌ای مؤثر بالحساسات هنرمند ارتباط برقرار می‌کند، گرچه ممکن است که طرح با پیشرفت و تکامل اثر تغییر نماید. در اینجا طرح می‌تواند ترکیب بندی و یا نوعی شکل و مجموعه‌ای از فرم‌ها باشد.

در این مقاله به این مسأله می‌پردازیم که فرم‌گونه شکل می‌گیرد و ویژگی‌های آن چیست و چگونه فرم سازماندهی می‌شود. شخصیت ویژه هر عنصر در فرایند این سازماندهی و شکل پذیری حائز اهمیت است به طوریکه اگرچه این شخصیت فرم از شکل آن جایی تا پذیر است، اما برای روشن تر شدن توضیحات بطور جداگانه بحث خواهد شد. عمل ساماندهی به همان اندازه که چیزی شکل می‌گیرد حائز اهمیت است. پس در ابتداء کدام را باید تفسیر نمود: سازماندهی را و یا چیزی که باعث سازماندهی می‌گردد؟ این مانند مثال مرغ و تخم مرغ است.

به هر حال، هر هنرمندی باید از عناصر بصری، به ویژه فرم، شناخت کافی داشته باشد تا اثر هنری را در هماهنگی کامل خلق نماید. برای مثال، در مورد ویژگی‌های عنصر خط می‌توان، طول، عرض، عمودی، افقی، مایل، شخصیت و جهت دار بودن را نام برد. هنرمند از یکارگیری کیفیت‌های متنوع عنصر خطبرای وحدت بخشیدن به اثر استفاده می‌کند. هماهنگی، نتیجه ایجاد نسبت بین این کیفیت‌ها و یا به کارگیری یکی از این کیفیت‌ها در کل اثر هنری است. در نتیجه پی‌می‌بریم که سازماندهی ممکن است از طریق یک ویژگی هر عنصر شکل بگیرد و یا کیفیتی بنیادین و فردی از هر عنصر می‌تواند موضوع سازماندهی اثر هنری باشد، تا این که بر ترکیب وحدت ایجاد گردد. باید

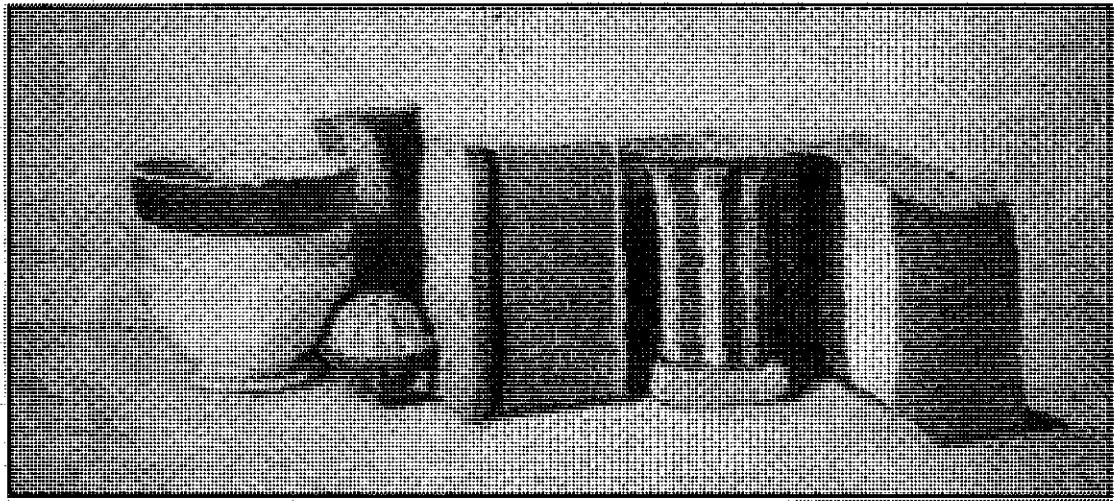
متن زیرکه بدون هیچگونه دخل و تصریفی به چاپ می‌رسد از سوی جناب آلامی دکتر بهنام جلالی جعفری در اختیار فعلتمنامه هنرهای تجسمی قرار گرفته است.

فرم و نظم بصری

هر اثر هنری کامل از سه مؤلفه شکل می‌گیرد که شامل موضوع، فرم و محتوا است. این اجزاء زمانی تغییر می‌یابد که تأکید ویژه بر روی آنها انجام بشود. وابستگی درونی این اجزاء به قدری عمیق است که هیچ کدام نباید نادیده گرفته بشود یا توجه بیش از اندازه به آن معطوف گردد. کل اثر هنری باید از اهمیت پیشتری نسبت به هر یک از این اجزاء برخوردار باشد. در این مقاله عنصر فرم را به منظور بررسی اصل ساختاری نظم بصری، مورد بررسی قرار می‌دهیم.

هنگامی که تصویری را می‌بینیم در فرم و نظم آن شرکت می‌جوییم. در این حالت رویارویی با شکل، شبیه و اجزاء آن کاهش می‌یابد. مثلاً صندلی می‌تواند به صورت فرم و یا گروهی از چند خط، و دیوار به شکل ارزش (بافت) و زمین به صورت رنگ دیده شود. در این عمل به وسیله انسجام واحدهای بصری به وحدت کلی چشم و ذهن می‌رسیم که تفاوت‌های بصری را سازمان می‌دهند. ذهن به صورت غریزی سمعی در خلق نظم از بی‌نظمی‌های دارد و این نظم بخشی هماهنگ را به تجربه بصری انسان می‌افزاید. اگر این وحدت چشم و ذهن در نظم بخشی به وجود نماید می‌تواند موجب سردرگمی و نامفهوم بشود.

هنرمندان به وسیله طرح، فرم دهنده‌گان بصری هستند و با مواد و ابزار خود عناصری مانند خطوط، شکل‌ها، ارزش‌ها، بافت‌ها و رنگ‌ها را برای ساختار خود نظم می‌دهند؛ عناصری که به کار می‌برند بایستی کنترل شوند تا فرم‌ها هماهنگ و منسجم شوند. هنرمندان به واسطه اصول وحدت بخشی و ساماندهی بر آثار خویش مدیریت می‌نمایند، این اصول هماهنگ کننده و وحدت بخش اثر عبارتند از: هماهنگی، تنوع، تعادل، تناسب، حرکت و اقتصاد. این اصول، فضای اثر هنری را خلق می‌کنند و این نظر کلی که یک اثر هنری را موقفيت‌آمیز می‌شمارد، مساوی است با وحدت.

زیبایی‌شناسی اثر از هماهنگی کامل بروخوردار می‌گردد. هماهنگی مقوله سازنده‌ای برای وحدت بخشیدن به اثر هنری محسوب می‌شود. معنولاً برای تشبیه اثر نقاشی از موسیقی مثال می‌آورند زیرا از ترکیب بندی کاملاً مشابه بروخوردارند. در قطعه موسیقی زمانیکه نت سازنده در خدمت هماهنگی صدا قرار می‌گیرد، آن صدرا را می‌توان به عناصر بصری نقاشی یارنگ شبیه نمود. البته کاهی آهنگ ساز عمدتاً نوعی ناهم‌آهنگی به وجود می‌آورد ولی چند لحظه بعد در همین قطعه این ناهم‌آهنگی را بافت دیگری هماهنگ می‌نماید. در نقاشی نیز می‌توان از نتیجه قرار دادن فرم‌های نامتناسب ناهم‌آهنگی به وجود آورد که این ناهم‌آهنگی نوعی وحدت فرم نامیده می‌شود. آهنگ‌سازی به مشارکت و کوشش دو فرد نیاز دارد یکی آهنگ ساز و دیگری اجراکننده (یا اجرا کنندگان). آهنگ ساز (شخصی که خلاق است) ممی‌باشد موسیقی به وسیله نت‌هاست و انتخاب کلید موسیقی و قرار دادن علامت‌های موسیقی و این که چگونه قطعه موسیقی اجرا شود به عهده او است و اجراکنندگان (توصیف کنندگان) متعاقباً پیروی کنندگان صفحات نوشته بت هستند که کاهی با تک نوازی همراه است. متن نت موسیقی قرار گرفتن نت‌ها و حرکت‌های تند و آهسته، بت هایی در اکتاوهای بالا و پائین، سکوت‌ها و درجه صدا را نشان می‌دهد. این شبیه ارایه در هنرهای تجسمی نیست، چون هنرمندان نقاش حرکت دیدن و نگاه کردن را کنترل می‌کنند. در هنرهای تجسمی، جهت دادن سریع نگاه مخاطب بسیار مهم است.

بدانیم چطور کیفیت‌های وابسته به عناصر بصری برای خلق فضا مورد استفاده قرار می‌گیرد تا برای هماهنگی فرم‌های خلق شوند که تعادل کامل داشته باشند و در نتیجه هماهنگی در کل صفحه برقار گردد. از ویژگی‌های فرم که برای هماهنگی ضروری بنظر می‌رسند می‌توان هماهنگی، تعادل، حرکت، نسبت و اقتصاد را نام برد. این‌ها عوامل اصلی سازماندهی و وحدت اثر هنری هستند.

هماهنگی

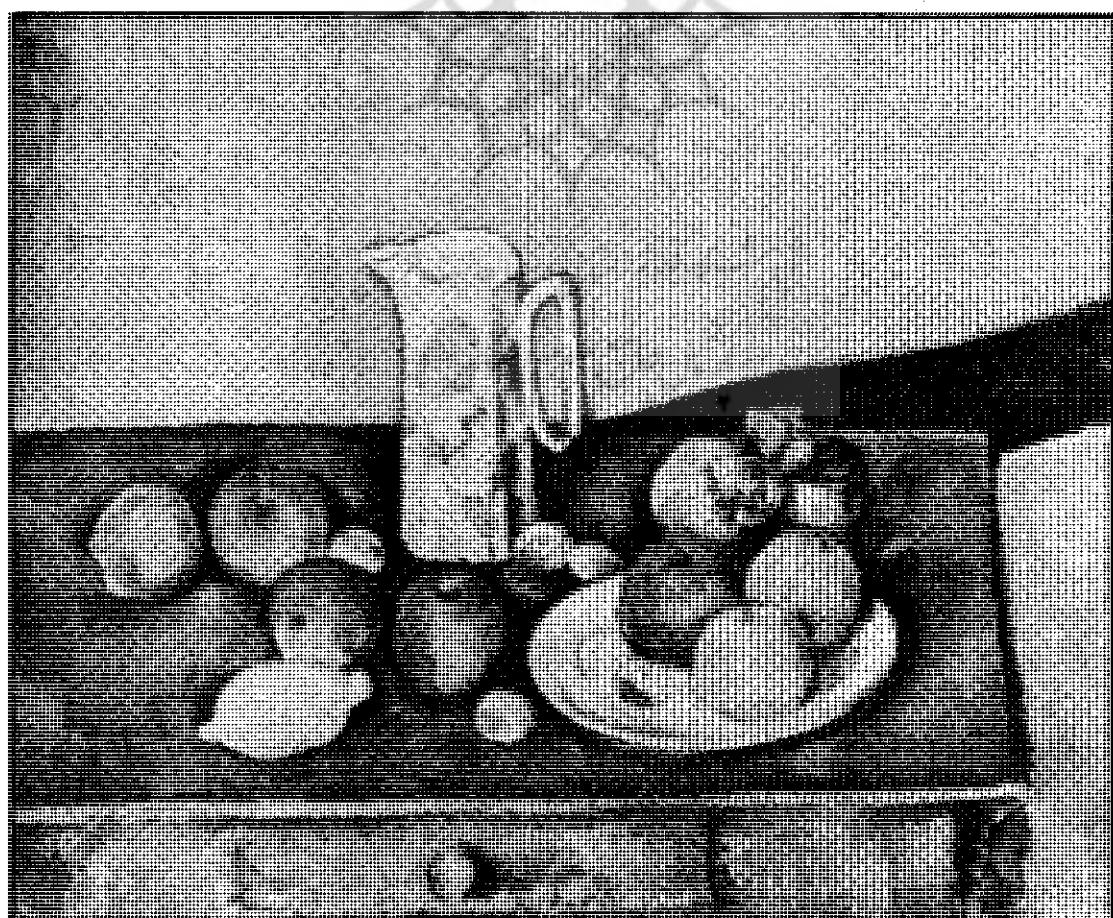
از فاکتورهای هم‌بستگی و وحدت است که با قسمت‌های گوناگون یک اثر رابطه دارد. در کنار هم‌قرار دادن فرم‌ها با رعایت نسبت‌ها در پیوند با طول و عرض و حتی عمق یک اثر باعث کامل تر شدن آن می‌گردد. اشکال گوناگون فرم نیروهای متنوعی را به وجود می‌آورند، اگر فرم با یک عنصر مشترک دیگرمانند رنگ یا بافت، ارزش و غیره همراه باشد، ارزش احساسی و تجسمی آن افزایش می‌یابد. تکرار یا ادامه یک فرم مشابه در یک مجموعه خلاف هماهنگی عمل می‌نماید. ریتم نیز زمانی تولید می‌شود که یک واحد بصری بطور منظم تکرار گردد، و یا می‌توان گفت که از ریتم تکرار ایجاد می‌گردد، اگرچه ممکن است که هارمونی هم به وجود آید ولی این هارمونی باعث خستگی و یک نواختن در مخاطب می‌شود و هم چنین اثر هنری کسالت آور به نظر می‌رسد. زمانی که اغراق بدون منطق در فرم انجام گیرد اثر هنری تعادل و نسبت‌های اصولی خود را از دست می‌دهد. اما اگر به درستی ارایه شود، بخش

مجموعه منظم از عناصر تکرار می‌شوند، اگر بطور صحیح کنترل شوند، هماهنگی به وجود می‌آید که ضرورت ترکیب بندی در مجموعه یک هارچ است، هر چند ممکن است که فرم‌ها در یکدیگر استحاله و یا ادغام شده باشند. در این شرایط نیز ریتم است که با کمک فرم می‌تواند هماهنگی لازم را ایجاد نماید. هماهنگی فرم‌ها از ضروریات ترکیب بندی است در هنرهای تجسمی مانند موسیقی اگر فرم‌های قسمت‌های یک اثر به جا قرار بگیرند هماهنگی انجام شده است. از عوامل دیگری که نقش مؤثر در به وجود آوردن هماهنگی دارند تکرار، نقش‌های مشابه و هم شکل، موتیف‌ها و ریتم را می‌توان نام برد.

تنوع

تنوع در هنرها ارزشی همانند هماهنگی دارد و بخش دیگری از ضرورت سازماندهی است برای وحدت بخشیدن به اثر هنری، زمانی که هنرمند در ارایه هماهنگی می‌کوشد، تنها با ایجاد تنوع

سکوت و صدا با رنگ‌های تند و پررنگ و نیز با رنگ‌های ملایم و لطیف در پیوند است. برای ایجاد سکوت و صدا می‌توان از تضاد و هارمونی رنگ‌ها بپره برد که این حالت می‌تواند با خط و سطح نسبتی به وجود آورد. در هنرهای بصری، هنرمند فردی خلاق است؛ به وجود آورنده یا نظم دهنده و تفسیرکننده و هم چنین ایجادکننده رابطه بین چشم و مغز مخاطب است. بنابراین مخاطب با هنرمندی شریک می‌شود که برای موفقیت اثرش مسئولیت دارد. برای مخاطب اندیشمند و حساس این مسئله ضروری است تا بتواند هماهنگی و روابط آن را در اثر هنری درک کند. چه عنصری می‌بخشد، آیا این یک عنصر مشترک یا فرم یارنگ است که بایستی تکرار شود یا بافت. ارزش یا تغییر شکل خط یا شکل است که نیروی وحدت دهنده است نقش ارتباطی را بین دو بخش یک اثر ایفا می‌کند. ریتم می‌تواند مسئولیت این ایجاد هماهنگی را بین دو بخش اثر به عبده بگیرد. زمانی که یک

سازی نیروهای رو به پائین و نیروهای جاذبه‌ای در کاربرد عناصر بست می‌آید.

به عنوان مثال ادراک ما از یک تصویر یا نمادی ویژه، تأثیری بر نیروی روان شناختی و در نتیجه در ایجاد تعادل دارد. آن‌چه که از نیروی اشیاء حقیقی می‌شناسیم بر قضاوت ما از تعادل در سطح تصویر تأثیر می‌کند. اگر اشیاء را با ماهیت‌های غیرشیئی جایه‌جا کنیم قدرت و نیروی روان شناختی آنها توسط شکل، ارزش یا رنگ ظهور خواهد کرد و تعادل آنها دیگر بار تغییر خواهد یافت. چه اجزای شیئی استفاده شوند یا غیرشیئی با خلق نیروی بالقوه‌ای تعادل یا وزن روان شناختی و تعدیل ترکیب بندی آن‌بی نهایت می‌شود. هنرمندان اغلب آثار تصویری خود را با طرح، فضاهای خالی بین لبه تصویر و اطراف کادر و حتی با قاب واقعی که از چوب و یا فلز یا هر چیز دیگری است متعادل می‌کنند. حتی در این روش هم عوامل روان شناختی می‌تواند در ایجاد تعادل نیروهای بصری تأثیرگذار باشد. اگر زواری به ضخامت دو سانتی متر در چهار طرف تصویر به کار رود، این زوار در قسمت پائین اثر نازک‌تر، و اثر هنری بروی دیوار بی‌ثبات و ناپایدار به نظر می‌رسد؛ نیروی جاذبه در جهت پائین یا به سوی پائین به وجود آورده این خطای بصری و توهمند در دید بیننده می‌شود. تعادل فرم‌های اثر هنری آن چنان ضروری است که در نظر گرفتن اصول سازمانی در ترکیب بندی، تعادل باعث وحدت فرم‌ها در آثار هنری است. در ساده‌ترین مورد تعادل را می‌توان از توازن جاذبه از یک نماد یا عالمت، تبا از روی سطح تصویری برقرار ساخت، این واضح است که اگر بخشی از فضای کل اثر هنری توسط یک رنگ روی سطح سفید، در هرجایی به جزء مرکز، قرار بگیرد اثر نامتعادل می‌گردد و در این حالت برای متعادل ساختن ترکیب بندی می‌توان از توازن جاذبه بپره گرفت و آنرا در پائین صفحه قرارداد. یا مانند ترسیم خط یا سطحی که اثر را نظم دهد و متعادل سازد. تعادل به روی خطوط محوری در دو طرف مرکز اثر بهترین حالت است و اگر شکل‌ها و یا فرم‌های ترکیب بندی به روی این دو محور قرار بگیرند متعادل‌ترین ترکیب بندی برقرار می‌گردد. از انواع

در فرم‌های قادر است شخصیت و نیازهای فردی خود را شکل دهد.

در این موقعیت «نیاز»، به تفکر هنرمند وابسته است و هنرمند با این شیوه قادر است احساسات و هیجانات مخاطب را برانگیزد و نظر او را جلب نماید. اگر هنرمندی ارزش تمام نیروهای بصری را به طور برابر در اثری ارایه نماید، تعادل برقرار کرده است ولی این تعادل در اثر هنری معادل با ایستایی و بدون روح و احساس است. کمال آور بودن عناصر بصری بدین مفهوم است که کل اثر از هماهنگی کامل برخوردار است ولی با اضافه نمودن تنوع به نیروهای بصری، اثر هنری چویا و جذاب می‌شود، در این جا هنرمند جزئیات ضروری در فرم را ارایه و به نمایش می‌کند. ایجاد تنوع به خاطر جلب توجه نمودن مخاطب است، بنابراین جذابیت بصری نتیجه مستقیم اضافه نمودن فرم‌های متنوع در سازماندهی تصویری است. تنوع از عوامل جداگانه یک فرم از فرم‌های دیگر و نوعی تأکید است، رابطه یک فرم را با فرم‌های دیگر نمایان می‌سازد و این به دلیل دیگر گونه نمودن سازماندهی انجام می‌کشد. که در واقع برای نامتعادل سازی ترکیب بندی استفاده می‌شود و این نامتعادل سازی و یا تأکید می‌تواند از طریق تضاد فرم‌ها و یا بسط و گسترش در جزئیات فرم به وجود آید.

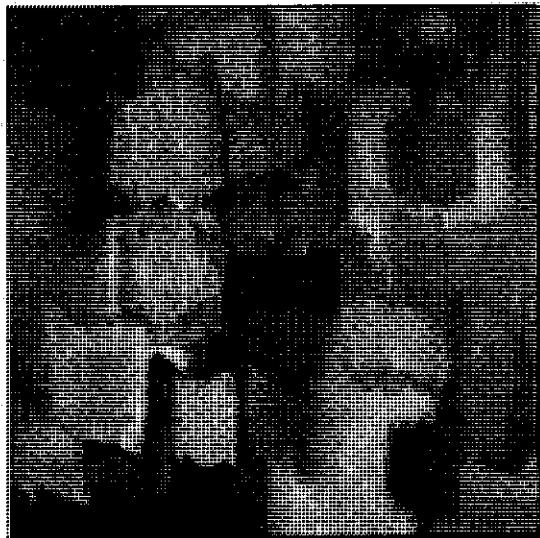
تعادل

هر روزه انسان با تعادل در برخورد با نیروهای جاذبه سروکار دارد. جاذبه تجربه‌ای ذاتی و همگانی است، راه رفتن، ایستادن به روی یک پا، نیاز ذاتی انسان را برای تعادل آشکار می‌سازد. اگر تعادل وجود نداشت شاید جاذبه این مسأله غامض را حل می‌کرد (بدین مفهوم که سقط می‌کردیم). مسأله تعادل به طور غریزی در ایستاده، نیز وجود دارد و مانند حیوانات در حالت ایستاده، زندگی همه موجودات برای مقابله با نیروی جاذبه سهی خواهد شد، به همین گونه در آثار هنری نیز توجه و انتظار مانع شدن نیروهای جاذبه است، اکثر آثار هنری درجهات عمودی (بعضی روی دیوار)، یا از بالا، طوفین و از پائین قابل رویت هستند. تعادل بصری ترکیب بندی به واسطه خنثی

هنرمندان برای نمایش اندازه‌ها و ایجاد هارمونی، این اندازه‌ها را در آثارشان به کار می‌کیرند. هنرمندان به ایده آل فکر می‌کنند، آرمان گرایی کامل را برای آثار خود و در تناسبات رعایت می‌کنند. این شیوه تفکر در آثار هنری، از زمان قدیم رایج بوده است. در دوره کلاسیک یونان، فلسفه بیان کننده نظریه ریاضی برای کنترل نیروی جهان بود و در پی همین شیوه تفکر، تناسبات طلایی خلق شد.

حرکت

بسیاری از مخاطبین هنر قادر به درک این مهم نیستند، لحظاتی که نگاهشان به اثر هنری دوخته شده یا ثابت مانده است به نوعی سفر ذهنی رهسپار می‌شوند، این سفر ذهنی را هنرمندی به وجود آورده است که به آرامی و با دادن اطلاعاتی بصری جاده‌ای آرام خلق نموده و حتی نقاط استراحت را هم برای نگاه فراهم آورده است. مسیری که دارای نقاط توقف است و به نقاط استراحت متنه می‌گردد، مطمئن‌آداری محدودیت سرعتی است که توسط هنرمند برقرار می‌شود. جاده‌ای که هنرمند خلق می‌نماید در حقیقت گذر یا حرکت موقتی است بین نقاط استراحت یا مجموعه‌هایی از عناصر بصری که حرکت چشم توسط این عناصر و از طریق گذراهای متنوع، هدایت می‌گردد. این گذراهای عبارتند از خطوط، شکل‌ها، فرم‌های کناری یا در اطراف بوم نقاشی و موتیف‌هایی که مشابهت آنها رابطه یک را با دیگری هماهنگ می‌نماید. خط و سطح دارای طول و عرض و جهت هستند و شکل‌ها در اطراف سطح دو بعدی بوم، اشاره به داخل یا مرکز اثر دارند که این حالت ایجاد حرکت می‌نماید و نمایانگر و نشان‌دهنده جهت‌هستند. این اشارات جهت دار ممکن است در سطح اثر هنری توسط فضاهای خالی و یا فرم‌های دیگر قطع گردد ولی حرکت چشم توسط همین اشارات ادامه‌می‌یابد تا به نقطه تأکید اصلی یا نقطه آغازین و مهم اثربرسد. مجموعه عناصر بصری که به بیننده جهت رالقاء می‌کند، حامل دانشی مهم و ضروری برای اثر هنری است. البته همیشه فیکور انسانی آن چنان بر اثر حاکمیت دارد که در این مورد جهت

تعادل در صفحه می‌توان تعادل قرینه و تعادل مورب را نام برد.

تناسب

تناسب فرم‌ها مربوط می‌شود به نسبت منفرد بخشی از اثر با قسمت‌های دیگر آن. در یک اثر هنری برقرار نمودن نسبت و رابطه ریاضی گونه دقیق فرم‌ها بسیار مشکل است، به این دلیل که تناسب، نوعی قضایت در اندازه‌ها و اغلب فردی است.

تناسب بخش‌های یک اثر هنری در نظر گرفتن رابطه طول و عرض و عمق فرم‌ها در کل اثر است و همین خوبی‌شاؤندی فرم‌ها است که هماهنگی و تعادل را خلق می‌کند.

مفهوم درجه بندی فرم‌ها در سطح تصویر زمانی استفاده می‌شود که تناسبات در فرم‌ها باعث پیدایش خوبی‌شاؤندی شوند. این خوبی‌شاؤندی توسط کم و زیاد نمودن فرم‌ها به وجود می‌آید و نوعی زیبایی‌شناسی را در کل اثر به نمایش می‌گذارد.

تناسب توسط اندازه‌گیری به دست می‌آید و نهایتاً مقیاس‌ها بخش‌های اثر هنری را با کل اثر هماهنگ می‌نماید. کاهی هنرمندان نوعی مقیاس و یا واحد ثابتی برای درجه بندی فرم‌ها تعیین می‌کنند. برای مثال: در فیکور انسان نوع مقیاسی که اندازه راتیفین می‌کند با معماری و مقیاس‌بای معماری رابطه دارد و مقیاس فیکور انسانی معیاری برای معماران در تناسبات بنا است و اغلب

پیجیدگی های غیر ضروری به وجود می آید. این مشکلات اغلب در جنبه های ساده و نیز گستردۀ و بی کیفیت شدن اثر و تقسیم آن به اجزاء مشخص می شود. این فرآیند، بخش ضروری مرحله پیشرفت اثر به نظر می رسد، اما نتیجه معکن است راه حل هایی باشند که به علت عدم وجود وحدت، سنگین و دشوار به نظر بررسند. کاهی هنرمند می تواند با بازگشت دوباره به مسائل ضروری و مهم در هنر، به حذف جزئیات توصیفی بهزاد و با ارتباط دادن جزئیات به کل، دیگر بار نظر را به وجود می آورد. این حذف جزئیات و قربانی نمودن، نه به آسانی به دست می آید و نه به آسانی قابل پذیرش است، چرا که در جست و جوی راه حل ها کشفیات جالبی معکن است به دست آید. (این تأثیرات برای خوانانی عمیق تر اثر یا بیان مستقیم تر محسوس و پذیرفته می شوند). اما اقتصاد در هنر قانونی ندارد و بایستی برخاسته از غرایض و نیازهای هنرمند باشد. اگر چیزی در ارتباط با کل به خوبی عمل نماید، این عنصر یا چیز خوب نگه داشته می شود در غیر این صورت حذف می گردد یا دوباره به روی آن کار می شود و این حذف اجزاء، عملی اقتصادی در هنر است. اقتصاد اغلب هنرها با اصطلاح آبستراکسیون است. فرآیند فعل تقسیم چیزها به ضروریاتی است که در سبک و یا بیان هنرمند لازم به نظر می رسد. این حالت جنبه های مفهومی و نیز ساختاری اثر هنری را قدرت می بخشد. به عبارتی اقتصاد در سبک، درجه انتزاع را مشخص می نماید. اقتصاد به آسانی در بسیاری از شیوه های هنری معاصر در قرن بیست قابل شناسایی است. مدرنیست های آغازین چون پیکاسو و ماتیس، بیشتر از همه تحت تأثیر روند انتزاع اقتصادی قرار گرفته اند. در کراش به اقتصاد در هنرفرد با یک واحد از عناصر بصری ترکیب بندی را سبک و سنگین می کند و کاهی اوقات، تزئینات را نگه می دارد یا حذف می کند و این به منظور اجتناب از مشکلات است و نتیجه آن اثری هنری با شفافیت بیشتر همراه با بیامی واضح تر است.

دادن چشم بیننده ضروری به نظر نمی رسد. در دیگر آثار، واحدهای مورد علاقه و جذاب متعددی ممکن است وجود داشته باشند که کاملاً از یکدیگر جدا هستند. این واحدها با جهت دادن و با ایجاد حرکت های نمادین به یکدیگر بربط می یابند، بنابراین بسیار ضروری است که چشم مخاطب آن عالم نمادین را مورد توجه قرار دهد. معمولاً در واحدهای یک اثر هنری، سلسله مراتبی وجود دارد که برخی بیش از بقیه توجه بیننده را به خود جلب می کند. مجسمه های متحرک وجود دارنداما اکثر مجسمه ها و تمام سطوح تصاویر ایستا و بی حرکت هستند. متحرک سازی در این آثار توسط تصویری خلق می شود که حرکت به وجود می آورد، هنرمند به واسطه تغییر شکل اجزاء فیگور، حرکت را خلق می کند. همیشه کلمات و جملات نوشته شده در یک سطر از یک سوی سطر به سوی دیگر خوانده می شود. اما تصاویر بصری چه در موقعیت دو بعدی یا سه بعدی می توانند در جهات متعددی قابل خواندن باشند. حرکت چشم فرد که توسط هنرمند هدایت می شود باید این اطمینان را به وجود بیاورد که تمام بخش های یک اثر هنری بدون هیچ نوع تأکید وایستایی کاملاً دیده و جلب نظر کنند. حرکت باید خود انگیخته باشد و دائم توجه بیننده را به اثر هنری بازگرداند. تصویرسازی به واسطه قرار گرفتن عناصر بصری در فضا خلق می شود. از نظر تکامل تاریخی تصور حرکت، فضایی در اثر تجسم و از طریق علم پرسپکتیو به ظهور رسیده است. اگرچه علم پرسپکتیو برای حرکت در تصویر مؤثر است ولی ضروری نمی باشد. هم چنین فضاسازی شهودی وجود دارد که به وسیله به کارگیری برخی عناصر دیگر معنوی در فضا، پرسپکتیو را انکار می نماید. در برخی هنرها مثل مجسمه سازی و بخصوص مجسمه سازی متحرک، این حرکت با عنصر زمان و نیز با تغییر مکان در فضا، هم کام می شود و در این شرایط، عناصر بصری در حرکت دائم قرار دارند.

اقتصاد

اغلب، هنرمند با پیش بردن اثر خویش و در حین کار کردن راه حل هایی را برای مشکلات متعدد بصری می باید، این مشکلات به دلیل

SOOREH
ART
GALLERY

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرستال جامع علوم انسانی

خانه سوره : خانه هنر و هنرمندان معاصر

خانه سوره	KHANEH SOOREH
میدان انقلاب	Enghelab SQ.
جنب سینما بهمن	Next to Cinema Bahman
تلفن:	Tel: 8418823